

Cordun Val, *Timpul în răspăr. Încercare asupra anamnezei în basm*, Ediție îngrijită și Prefață de I. Opreșan, Colecția Mythos, Editura Saeculum I.O., București, 2019

Opera științifică *Timpul în răspăr. Încercare asupra anamnezei în basm* a lui Val Cordun (pseudonim pentru folcloristul, profesorul de engleză și traducătorul poliglot Valery Fastikovskiy) este publicată postum prin bunăvoința Bibliotecii Române și a Institutului Român din Freiburg, după ce a fost șapirografiată într-un tiraj restrâns în Germania anul 1976. Exprimă o exegeză etnologică critică esențială asupra basmului popular românesc și universal la nivel comparativ și integrativ. Scopul demersului etnologic este de a le identifica originile, motivația perpetuității și semnificațiile basmelor.

Printr-o viziune pluridisciplinară, Val Cordun realizează studii ample asupra legendelor, textelor religioase, descântecelelor, basmelor și a textelor literare cu valoare de document etnologic specifice spațiului etnic românesc. De asemenea, spre sfârșitul anilor '60 și în anii '70, activitatea acestuia este întregită de cercetări etnologice de teren sub egida Academiei Române asupra medicinei populare din zona Porților de Fier și asupra originii rudarilor. Însă cele mai însemnate contribuții științifice al lui Val Cordun la folcloristica universală sunt dedicate basmului, remarcabil fiind studiul critic etnologic *Timpul în răspăr. Încercare asupra anamnezei în basm* publicat în limba română în *Buletinul Bibliotecii Române*, Freiburg im Breisgau, vol. V (IX), serie nouă, 1975/1976, pp. 203-406.

Cartea ce a văzut lumina tiparului în 2019 relevă cunoașterea aprofundată a lui Val Cordun referitoare la culturile orale ale Extremului Orient și deschiderea acestuia către semnificațiile basmului de sorginte esoterică, sacră, cosmologică. În *Introducere* autorul critică aspru și, simultan, recunoaște meritele școlilor folcloristice și ale personalităților reprezentative pentru acestea. Dintre argumentele critice ale autorului, semnez câteva: viziunea eurocentristă dominantă asupra basmului, comparații raportate doar la mitologia clasică și la creștinism, ocolirea aspectului metafizic etc.

De-a lungul capitolelor, Val Cordun respinge ipoteza că basmul reprezintă o remanență a unei mentalități „depășite” ori o degradare a mitului. Pledează pentru revelație ca origine a basmului și pentru semnificațiile metafizice ale mesajului adânc al limbajului ambiguu și criptic. Basmul „ne arată” imagini paradigmatică prin intermediul rememorării, al anamnezei. Logica simbolică a basmului este explicată inclusiv prin referințe la fizica cuantică.

Val Cordun consideră înțelegera basmului primordială pentru cercetător, obiectivul studiului său științific fiind intrarea într-un dialog real cu basmul. Datorită cunoașterii directe și profunde a sistemelor tradiționale chinez și indian și grație parcurgerii studiilor de istorie a culturii și religiilor ale lui Mircea Eliade, Val Cordun își alege ca punct de referință analitic tantrismul. Această direcție comparativă la nivel iconografic, stilistic și al descrierii eroului este pentru prima dată abordată în studiile de etnologie românești.

Prin intermediul schimbului epistolar al lui Val Cordun cu Mircea Eliade și Octavian Buhociu, finalul cărții lărgeste orizontul cititorilor și mai mult. Iată o mostră de apreciere din partea Profesorului Eliade pentru Cordun: „Ești primul care a înțeles solidaritatea structurală a indianismului - așa cum l-am predicat eu din 1930, în cercetările de folclor și cultură populară”. (p. 237). Și aceasta încă din 1976, 30 septembrie, Paris.

drd. Anamaria Stănescu
Consilier,

Patrimoniu Imaterial și Cultură Tradițională - INP